

ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK

HOLLEWEG & SPRINGBEEKWEG

TE HOUT-BLERICK

GEMEENTE VENLO

Project: VEN.WUT.ARC
Rapportnummer: 07101745
Status: definitieve rapportage
Datum: 20 april 2009
Opdrachtgever: Janssen Wuts Architecten bv
Postbus 8307
5990 AA Baarlo
Tel. 077 - 4771529
Fax 077 - 4772665
Contactpersoon: Dhr. R. Clabbers

Uitvoerder: Econsultancy bv
Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Fax 0475 - 504958
Mail Swalmen@Econsultancy.nl
Opsteller: Drs. M. Stiekema
Drs. E.M. ten Broeke
Kwaliteitscontroleur: Drs. M. Stiekema

COLOFON

archeologisch bureauonderzoek
Holleweg & Springbeekweg te Hout-Blerick
in de gemeente Venlo

Auteur: Drs. M. Stiekema

In opdracht van: Janssen Wuts Architecten bv

© Econsultancy bv, Swalmen, 20 april 2009

Foto's en tekeningen: Econsultancy bv, tenzij anders vermeld

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Econsultancy bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Administratieve gegevens onderzoeksgebied

Projectcode en nummer	07101745 VEN.WUT.ARC
Toponiem	Holleweg & Springbeekweg
Opdrachtgever	Janssen Wuts Architecten bv
Gemeente	Venlo
Plaats	Hout-Blerick
Kadastrale gegevens	gemeente Venlo, sectie L, perceel 4574 (ged.), 4576 (ged.), 6261, 6263, 6268 en 6577 (ged.)
Kaartblad	58E
Coördinaten	206.529 / 374.531 206.549 / 374.514 206.619 / 374.563 206.608 / 374.601 206.559 / 374.600
Bevoegde overheid	Gemeente Venlo
Deskundige namens de bevoegde overheid	Dhr. M. Dolmans
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code)	33.007
Beheer en plaats documentatie	Econsultancy bv, Swalmen
Uitvoerders	Econsultancy bv, drs. M Stiekema, drs. E.M. ten Broeke
Datum	20 april 2009

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	DOELSTELLING EN METHODIEK	1
2.1	Onderzoeksvragen	1
2.2	Methoden.....	1
3.	RESULTATEN	2
3.1	Afbakening van het plangebied	2
3.2	Beschrijving van het huidige gebruik.....	2
3.3	Beschrijving van het historische gebruik	3
3.4	Aardwetenschappelijke gegevens	3
3.5	Archeologische waarden	5
3.6	Gespecificeerde archeologische verwachting	6
4.	CONCLUSIES.....	7
5.	ADVIES.....	8
	LITERATUUR.....	9
	BIJLAGE 1: Archeologische- geologische perioden.....	
	BIJLAGE 2: Archeologische monumenten.....	

LIJST VAN AFBEELDINGEN

- Afb. 1 - Locatie van het plangebied binnen Nederland
- Afb. 2 - Detailkaart van het plangebied
- Afb. 3 - Nieuwbouwplannen
- Afb. 4 - Historische kaart (1803-1820)
- Afb. 5 - Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
- Afb. 6 - Geomorfologische kaart
- Afb. 7 - Bodemkaart
- Afb. 8 - IKAW, monumenten en waarnemingen
- Afb. 9 - Archeologische beleidskaart, gemeente Venlo

LIJST VAN TABELLEN

- Tabel I. - Geraadpleegd historisch kaartmateriaal
- Tabel II. - Aardwetenschappelijke gegevens plangebied
- Tabel III. - Archeologische (indicatieve) waarden

1. INLEIDING

Econsultancy bv heeft in opdracht van Janssen Wuts Architecten bv een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied gelegen aan de Holleweg & Springbeekweg te Hout-Blerick in de gemeente Venlo.

In het plangebied zullen nieuwe woningen worden gerealiseerd. Het archeologisch onderzoek was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2. DOELSTELLING EN METHODIEK

2.1 Onderzoeksvragen

Het doel van het bureauonderzoek is om inzicht te verkrijgen in de specifieke archeologische waarden van het plangebied. Hierbij wordt de beschikbare informatie op het vlak van historische geografie, cultuurhistorie, geologie en archeologie bestudeerd. Op basis van deze informatie wordt een gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied opgesteld. Op basis van deze gespecificeerde verwachting wordt een advies gegeven welk is afgestemd op de verwachte bodemverstoring.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat is er bekend over bodemverstorende ingrepen binnen het plangebied uit het verleden? Is er bijvoorbeeld informatie bekend over vroegere ontgroningen, bodemsaneringen, egalisaties, diepplougen of landinrichting?
- Ligt het plangebied binnen een landschappelijke eenheid, welke vanuit archeologisch oogpunt een specifieke aandachtslocatie kan betreffen (zoals een relatief hoge dekzandkop of -rug, nabij een veengebied, een beekdal)?
- Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied en wat is naar verwachting de locatie, omvang, aard, kwaliteit, datering en de landschappelijke context van (eventueel aanwezige) archeologische waarden?
- Welke vorm van vervolgonderzoek is noodzakelijk om de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen?

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 14-16 januari 2008. Meegewerkt hebben: drs. E.M. ten Broeke (fysisch geograaf) en drs. M. Stiekema (seniorprospecteur).

2.2 Methoden

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen en normen zoals aangegeven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1, augustus 2006), vastgesteld door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie, ondergebracht bij de SIKB te Gouda. Voor de uitvoering van het bureauonderzoek gelden de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. De resultaten van dit onderzoek worden in dit rapport weergegeven conform specificatie LS06.¹

Binnen dit onderzoek zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening plangebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik (LS01)

¹ Beschikbaar via www.sikb.nl

- beschrijving van de huidige situatie (LS02)
- beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03)
- beschrijving van bekende archeologische waarden en aardwetenschappelijke gegevens (LS04)
- opstellen van een gespecificeerde verwachting (LS05)

3. RESULTATEN

3.1 Afbakening van het plangebied

De onderzoekslocatie ($\pm 3.065 \text{ m}^2$) ligt tussen de Holleweg en de Sprinkbeekweg, in de kern van Hout-Blerick in de gemeente Venlo (zie afb. 1 en 2).

Het onderzochte gebied bevindt zich binnen een straal van ca. 1.000 m rondom het plangebied.

In het plangebied is de bouw van acht nieuwe woningen gepland. Hierbij zal een gebied met een oppervlakte van ca. 830 m^2 worden bebouwd, waarbij de bodem tot een maximale diepte van 1,0 m – mv zal worden verstoord (zie afb. 3).

De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Tegelijkertijd met het uitvoeren van dit bureauonderzoek is door Econsultancy bv een milieuhygiënisch bodemonderzoek uitgevoerd (rapportnummer: 07101744, VEN.WUT.NEN). Uit het bodemonderzoek komt naar voren dat: *... in het plangebied de zintuiglijk verontreinigde bovengrond licht is verontreinigd met barium, cadmium, kobalt, koper, lood, zink en PAK. Het aangetroffen gehalte aan zink overschrijdt tevens de Maximale Waarde Wonen. De zintuiglijk schone bovengrond is licht verontreinigd met barium, cadmium, kobalt, lood, nikkel, zink en PAK. De aangetroffen gehalten aan nikkel, zink en PAK overschrijden eveneens (plaatselijk) de Maximale Waarde Wonen. De ondergrond is plaatselijk licht verontreinigd met kobalt. Aangezien uit de doelmatigheidstoets blijkt, dat saneringsmaatregelen niet doelmatig zijn, bestaat er géén reden voor een nader onderzoek en bestaan er met betrekking tot de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem géén belemmeringen voor de bestemmingswijziging, alsmede nieuwbouw op de onderzoekslocatie. Indien er werkzaamheden plaatsvinden, waarbij grond vrijkomt, kan de grond niet zonder meer worden afgevoerd of elders worden toegepast. De regels van het Besluit bodemkwaliteit zijn hierop mogelijk van toepassing.*²

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 58E, 2004 (schaal 1:25.000), bevindt het maaiveld zich op een hoogte van circa 23,0 m +NAP. Volgens de isohypsenkaart van de Dienst Grondwaterverkenning van TNO, kaartblad 58, 1995 (schaal 1:50.000) bedraagt het freatisch grondwater ± 17 , m +NAP, waardoor het grondwater zich naar verwachting bevindt op $\pm 6,0$ m -mv. Vanwege deze diepe grondwaterstand en omdat het plangebied op zand ligt is niet te verwachten dat de toekomstige bebouwing het grondwaterpeil zal beïnvloeden.

3.2 Beschrijving van het huidige gebruik

Het plangebied is momenteel deels bebouwd en verhard en deels in gebruik als grasveld.

² Paalhaar, 2009

3.3 Beschrijving van het historische gebruik

De historische situatie is op verschillende historische kaarten als volgt:

Tabel I. *Geraadpleegd historisch kaartmateriaal*

Bron	Periode	Omschrijving plangebied
Tranchotkaart	1802-1804	akkerland, met twee woningen aan de (reeds bestaande) Holleweg
Grote Historische Provincieatlas Limburg	1837-1844	akkerland, met twee woningen aan de (reeds bestaande) Holleweg
Bonnekaart	circa 1900	akkerland, met twee woningen aan de (reeds bestaande) Holleweg

De oudste vermelding van Hout-Blerick (*Holtbleryck*) stamt uit 1396.³ Volgens de Tranchotkaart is het plangebied aan het begin van de 19^e eeuw al onderdeel van het akkergebied direct ten zuiden van het dorp "Holt-Blerick". Het stratenpatroon en verkavelingspatroon rond het plangebied is sindsdien niet sterk veranderd (zie afb. 4). In het noorden van het plangebied bevonden zich enkele vrijstaande woningen. Vermoedelijk zijn dit voorgangers van de huidige bebouwing langs de Holleweg.

3.4 Aardwetenschappelijke gegevens

De volgende aardwetenschappelijke gegevens zijn bekend van het plangebied:

Tabel II. *Aardwetenschappelijke gegevens plangebied*

Type gegevens	Gegevensomschrijving
Geologie ⁴	Formatie van Beegden (Be3)
Geomorfologie ⁵	bebouwing
Bodemkunde ⁶	Loopodzolgronden, lemig fijn zand (cY23), grondwatertrap VII

Geologie

Het terrassenlandschap langs de Maas is ontstaan gedurende de verschillende koude en warme perioden van het Kwartair. Tijdens koude perioden heeft de Maas een vlechtend karakter gehad met een brede riviervlakte en een opeenhoping van sedimenten. Gedurende de overgang van een koude naar een warme periode sneed de rivier zich in het rivierterras in. Daarna begon de Maas te meanderen, waarbij de rivier zich concentreerde in één geul en er verschillende sedimenten in de bedding, op de oever en in de naastgelegen komgronden werden afgezet. De oudste terrassen liggen hoog, de jongere lager.

Vanaf hun ontstaan zijn de Maasterrassen aantrekkelijk geweest voor de mens. In eerste instantie voor tijdelijke kampementen van jagers en verzamelaars en later voor permanente agrarische nederzettingen. Mensen vestigden zich op de hoogste delen van het terras, met name op oeverwallen en rivierduintjes.⁷ Het plangebied ligt op een terras dat is ontstaan gedurende het Weichselien-

³ Renes, 1999

⁴ De Mulder *et al.* 2003

⁵ Alterra 2003

⁶ Stichting voor Bodemkartering 1976

⁷ De Boer e.a., 2007

Pleniglaciaal (ca. 73.000-14.500 BP). Op ongeveer 100 meter ten zuidwesten van het plangebied bevindt zich de overgang naar een jonger terras, het Allerød-terras (ca. 11.900-10.950 BP).⁸ De overgang van het jonge naar het oude terras is duidelijk waarneembaar op zowel het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) (zie afb. 5), als in het veld door de aanwezigheid van een steilrand. Het hoogteverschil tussen beide terrassen bedraagt ca. 4 meter. Aan de voet van de steilrand bevindt zich de rest van een oude Maasmeander op het lager gelegen terras.⁹ De oude meandergeul is tegenwoordig het beekdal van de Springbeek.

Geomorfologie

Volgens de Geomorfologische kaart van Nederland (1:50.000) ligt het plangebied binnen de bebouwde kom. Uit de eenheden in de directe omgeving van het plangebied is af te leiden dat het plangebied op een dalvlakteterras (5E9) ligt (zie afb. 6).

Bodemkunde

Op de bodemkaart is het plangebied gekarteerd als een looppodzolgrond, bestaande uit lemig fijn zand. Op de (digitale) bodemkaart is op 400 meter ten noorden van het plangebied kaarsrechte overgang naar hoge bruine enkeerdgrond (ook wel bekend als esdek; zie kader) (zie afb. 6) weergegeven. Deze overgang komt overeen met de kaartrand tussen kaartblad 52 en 58. Mogelijk is er een classificatiefout opgetreden waardoor deze vreemde overgang is ontstaan. Er moet daarom rekening worden gehouden met de aanwezigheid van een hoge bruine enkeerdgrond in plaats van een looppodzolgrond in het plangebied.

Volgens de bodemkaart ligt het plangebied in een gebied met grondwatertrap VII (gemiddelde hoogste grondwaterstand > 80 cm –mv, gemiddelde laagste grondwaterstand > 120 cm –mv).¹⁰

Overige aardwetenschappelijke info

Volgens de cultuurlandschappenkaart van Renes (1999) ligt het plangebied op de overgang van de oude dorpskern van Hout-Blerick naar een Veld. Velden zijn (open) akkers die behoren bij een gehucht of dorp, in dit geval dus het dorp Hout-Blerick.¹¹

Verder blijkt uit gegevens van diverse ARCHIS-waarnemingen uit de omgeving van het plangebied dat er in het bodemprofiel in deze omgeving nogal wat verbruining optreedt.

⁸ Van den Berg, 1996

⁹ Van de Broek en Maarleveld, 1963

¹⁰ Stichting voor Bodemkartering 1968

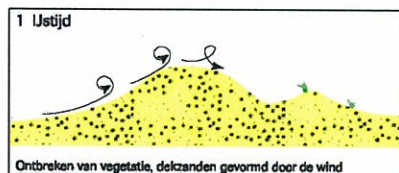
¹¹ Renes, 1999

De ontwikkeling van een esdek

De Nederlandse zandgebieden bestaan uit een reëlfrijs landschap met hogergelegen dekzandruggen en tussenliggende vlakten. De dekzandruggen zijn ontstaan in de laatste ijstijd, toen Nederland een koud en droog klimaat had. Het was hier een poolwoestijn en er was vrijwel geen vegetatie, waardoor de wind vrij spel had en voor grootschalige zandverstuivingen heeft gezorgd. De richting van deze dekzandruggen, die andere afzettingen afdekken, is bepaald door de overheersende windrichting gedurende de ijstijden. De tussenliggende vlakten worden doorsneden door beken.

Deze dekzandruggen zijn al bewoond geweest vanaf de laatste ijstijd (ca. 10.000 jaar geleden). Deze gebieden waren aantrekkelijk omdat ze hoog en droog liggen. Het zijn echter van oorsprong arme zandgronden waar landbouw weinig zinvol is. Al aan het begin van onze jaartelling is men daarom begonnen met bemesting. In de Middeleeuwen woonden de mensen vooral op de flanken van de dekzandruggen en ze hebben op de hogergelegen delen gewassen verbouwd. Vanaf dat moment zijn de landbouwgronden op de dekzandruggen intensief bemest met potstalmest die vermengd werd met heideplaggen. De mest verzamelden de boeren in de stallen waar de schapen voornamelijk in de winter verbleven.

Deze oude bouwlandgronden worden ook wel esdekken genoemd. Gebieden met een esdek zijn archeologisch interessant omdat zij oudere archeologische resten op de dekzandruggen afdekken. Onder deze essen zijn deze resten vaak goed bewaard gebleven. In de loop der eeuwen zijn door het ploegen typische bolvormige akkers ontstaan die nog steeds goed herkenbaar zijn in het landschap.

3.5 Archeologische waarden

Binnen het plangebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden vastgesteld:

Tabel III. Archeologische (indicatieve) waarden

Type gegevens	Gegevensomschrijving
Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)	hoge indicatieve archeologische waarde
Archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Venlo	Zeer hoge archeologische verwachtingswaarde
Archeologische Monumenten Kaart (AMK)	AMK-terreinen 16.559 (noordelijke helft van het plangebied)
waarnemingen ARCHISII (Archeologisch Informatie Systeem)	geen waarnemingen binnen een straal van 100 meter rond het plangebied
vondstmeldingen ARCHISII	geen vondstmeldingen binnen een straal van 400 meter rond het plangebied
onderzoeksmeldingen ARCHISII	diverse onderzoeksmeldingen binnen een straal van 1.000 meter rond het plangebied

De ligging van de waarden zijn weergegeven in afb. 8 en 9.

Indicatieve archeologische waarde

Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) van Nederland bevindt het plangebied zich in een gebied met een hoge indicatieve archeologische verwachtingswaarde.

Volgens de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Venlo bevindt het plangebied zich in een gebied met een zeer hoge archeologische verwachtingswaarde. Deze waarde hangt samen met de ligging van het plangebied op een terrasrand langs een oude Maasmeander.

Monumenten rondom het plangebied

Uitgebreide informatie over de AMK-terreinen is gegeven in bijlage 2. De noordelijke helft van het plangebied bevindt zich op een terrein van hoge archeologische waarde. Het betreft de historische dorpskern van Hout-Blerick.¹² Op ca. 900 meter ten westen van het plangebied ligt een AMK-terrein van hoge archeologische waarde.¹³ Het betreft een terrein waar in de jaren '30 en '70 de resten van een Romeinse villa zijn aangetroffen.¹⁴ Het villaterrein bevindt zich bovenaan de eerder genoemde terrasrand.

Waarnemingen en in het verleden uitgevoerde archeologische onderzoeken rondom het plangebied

De twee dichtstbijzijnde waarnemingen betreffen waarnemingen die eind 19^e eeuw op ca. 100 meter ten noordoosten en oosten zijn gedaan. De exacte vondstlocatie en –omstandigheden zijn niet meer bekend. Het betreffen vondsten van aardewerk en bouwmetaal uit de Romeinse tijd.¹⁵

Op ca. 200 meter ten zuidoosten van het plangebied zijn bij een booronderzoek in 2004¹⁶ twee fragmenten aardewerk uit de Romeinse tijd - Vroege Middeleeuwen, een gebroken vuurstenen kling en een vuurstenen splinter uit het Mesolithicum-Neolithicum aangetroffen in de eerste meter onder het maaiveld.¹⁷

Op ca. 300 meter ten westen van het plangebied zijn bij een veldkartering in 2002¹⁸ ca. 30 fragmenten aardewerk aangetroffen, overwegend uit het Neolithicum-IJzertijd maar ook uit de Romeinse tijd - Late Middeleeuwen.¹⁹

Op ca. 400 meter ten noordwesten van het plangebied zijn bij een veldkartering in 2002²⁰ zeer veel fragmenten aardewerk, overwegend uit het Neolithicum-IJzertijd maar ook uit de Romeinse tijd - Late Middeleeuwen en vuurstenen afslagen uit het Mesolithicum-Neolithicum aangetroffen.²¹

In een gebied op 200-600 meter ten oosten van het plangebied zijn tussen 2002 en 2008 diverse booronderzoeken, proefsleuvenonderzoeken en opgravingen uitgevoerd.²² Hierbij zijn op ca. 350 meter ten oosten van het plangebied resten van een grafveld en mogelijk een nederzetting uit de IJzertijd, fragmenten vuursteen uit het Mesolithicum-Neolithicum en aardewerkfragmenten uit de late Middeleeuwen aangetroffen.²³ Op ca. 450 meter ten noordoosten van het plangebied is een urnenveld uit de Vroege-IJzertijd aangetroffen, samen met een grafkuil met koperen grafgiften.²⁴

Bij archeologische onderzoeken voor de snelweg A73 zijn een grafveld uit de Bronstijd op 700 meter ten noordoosten van het plangebied²⁵ en fragmenten aardewerk uit het Neolithicum tot de Late Middeleeuwen en vuurstenen afslagen uit het Mesolithicum-Neolithicum op 370 meter ten noorden van het plangebied²⁶ aangetroffen.

¹² AMK-terrein 16.559

¹³ AMK-terrein 8.676

¹⁴ ARCHIS-waarneming 29.893

¹⁵ ARCHIS-waarneming 30.118 en 30.124

¹⁶ onderzoeksmelding 12.647

¹⁷ ARCHIS-waarneming 400.647

¹⁸ onderzoeksmelding 8.434

¹⁹ ARCHIS-waarneming 52.542

²⁰ onderzoeksmelding 8.436

²¹ ARCHIS-waarneming 52.544 en 52.546

²² o.a. onderzoeksmeldingen 4.605, 5.090, 5.372, 24.703, 26.510 en 28.655

²³ ARCHIS-waarneming 48.769, 48.774

²⁴ Vonstmelding 407.965

²⁵ ARCHIS-waarneming 32.570

²⁶ ARCHIS-waarneming 58.334

Op ca. 700 meter ten westen van het plangebied, in de oude maasmeander op ca. 200 meter ten zuidoosten van de eerder genoemde Romeinse villa, zijn in 1872 bij graafwerkzaamheden een bronzen 'Umbo' (schildknop) met een 'Medusahoofd' en een aantal bronzen onderdelen van een paardentuig, allen uit de Romeinse tijd (1^e eeuw), aangetroffen.²⁷ Als deze vondsten afkomstig zijn van de nabijgelegen villa, kan dit erop duiden dat de eigenaar van de villa een oud-cavalerist was.²⁸

Verder bevinden zich in de omgeving van het plangebied diverse waarnemingen uit de 19^e en vroege 20^e eeuw waarvan de exacte vondstlocatie niet meer bekend is. Het betreft onder andere een onderdeel van een bronzen zwaard uit de Bronstijd²⁹, fragmenten aardewerk uit de Middeleeuwen³⁰, een Romeinse munt³¹, een Romeinse legerplaats of nederzetting³² en een deel van een Romeinse weg³³.

Relatie aardwetenschappelijke informatie met (al dan niet indicatieve) archeologische waarden

Uit de ruimtelijke spreiding komt sterk naar voren dat nagenoeg alle waarnemingen in de omgeving van het plangebied op het hoger gelegen Maasterras zijn aangetroffen. De waarnemingen op het jongere Maasterras kunnen bovendien als "verdwaald" en onnauwkeurig worden beschouwd.

3.6 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging nabij de terrasrand en uit archeologische waarnemingen uit de omgeving, blijkt dat het plangebied vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers.

Als het bodemprofiel in het plangebied, zoals de bodemkaart aangeeft, bestaat uit een looppodzolprofiel dan kunnen er archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is hoog; met name voor resten uit de Middeleeuwen-Nieuwe tijd vanwege de ligging aan de rand van de historische kern van Hout-Blerick, en voor grafvelden vanwege de aanwezigheid van verschillende grafvelden in de omgeving van het plangebied.

De archeologische resten komen voor direct aan of onder de bouwvoor. De vondstenlaag wordt verwacht in de eerste 30 cm beneden de bouwvoor. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden binnen 50 cm beneden de bouwvoor verwacht.³⁴ De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen.

Als er in het plangebied echter toch een hoge bruine enkeerdgrond aanwezig is dan komen de archeologische resten voor onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont. De vondstenlaag is opgenomen onderin het esdek; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool.³⁵ Archeologische sporen zullen zich bevinden tot

²⁷ ARCHIS-waarneming 30.151

²⁸ mededeling Dhr. M. Dolmans, gemeente-archeoloog te Venlo

²⁹ ARCHIS-waarneming 27.090

³⁰ ARCHIS-waarneming 27.505

³¹ ARCHIS-waarneming 29.270

³² ARCHIS-waarneming 29.274

³³ ARCHIS-waarneming 30.115

³⁴ Zie bijvoorbeeld Groenewoudt 1994

³⁵ Groenewoudt 1994

ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd.³⁶ Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

De aanleg van de voormalige en huidige bebouwing en de huidige bestrating kunnen het bodemprofiel in het noordelijke deel van het plangebied hebben verstoord. Indien er in het plangebied een esdek aanwezig is, is de kans dat mogelijke archeologische sporen intact zijn gebleven buiten de huidige bebouwing het grootst.

4. CONCLUSIES

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat is er bekend over bodemverstorende ingrepen binnen het plangebied uit het verleden? Is er bijvoorbeeld informatie bekend over vroegere ontgroningen, bodemsaneringen, egalisaties, diepploegen of landinrichting?
Ongeveer de helft van het plangebied is nog bebouwd. Mogelijk is het bodemprofiel hier bij de bouwwerkzaamheden verstoord. Het onbebouwde deel van het plangebied is voor zover bekend nooit bebouwd geweest. Indien er in het plangebied een esdek aanwezig is, is de kans dat mogelijke archeologische sporen intact zijn gebleven buiten de huidige bebouwing het grootst.
- Licht het plangebied binnen een landschappelijke eenheid, welke vanuit archeologisch oogpunt een specifieke aandachtslocatie kan betreffen (zoals een relatief hoge dekzandkop of –rug, nabij een veengebied, een beekdal)?
De landschappelijke ligging van het plangebied, op een hoge terrasrand boven een oude Maasmeander, is een vanuit archeologisch oogpunt zeer interessante locatie.
- Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied en wat is naar verwachting de locatie, omvang, aard, kwaliteit, datering en de landschappelijke context van (eventueel aanwezige) archeologische waarden?
In het plangebied geldt een hoge verwachting voor archeologische resten van het Laat-Paleolithicum tot de Nieuwe tijd. Grondsporen zullen mogelijk door verbruining niet of slecht zichtbaar zijn.
- Wat voor vervolgonderzoek is noodzakelijk om de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen?
Econsultancy bv adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een verkennend booronderzoek, teneinde de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen. Omdat er mogelijk ook (resten van) een grafveld in het plangebied kunnen worden verwacht, wordt het uitvoeren van een karterend booronderzoek in het plangebied niet zinvol geacht.

5. ADVIES

Econsultancy bv adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een verkennend booronderzoek, teneinde de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting aan te vullen en te toetsen. Tevens dient het verkennend booronderzoek om een betrouwbaar beeld te krijgen van de gaafheid van de bodem. Voor de exacte invulling van het veldonderzoek dient contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag, dhr. M. Dolmans.

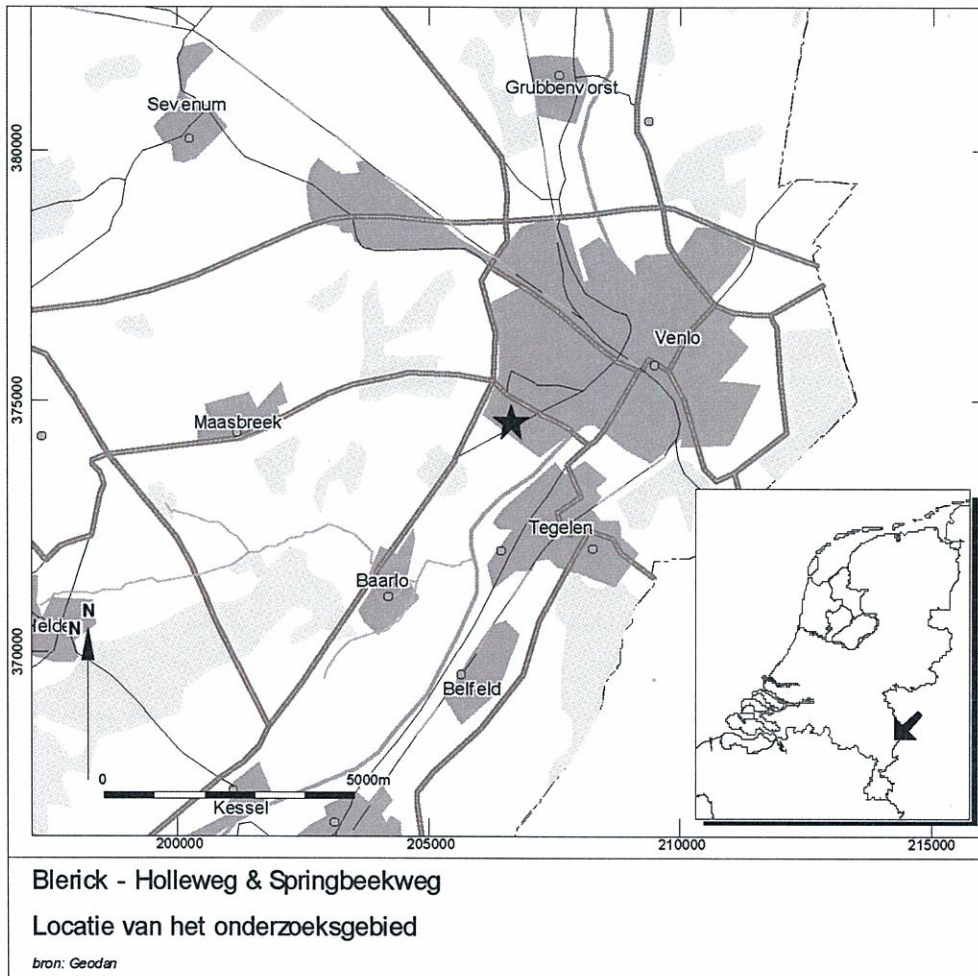
³⁶ Kars & Smit 2003

Econsultancy bv
Swalmen, 20 april 2009

LITERATUUR

- Alterra, 2003: *Digitale Geomorfologische kaart van Nederland*, schaal 1:25.000
- Berg, M.W. van den 1996: *Fluvial sequences of the Maas; a 10 Ma record of neotectonics and climate change at various time-scales*. Thesis, Landbouw Universiteit Wageningen.
- Bloemendaal, S., & Cornelissen, C.M.L., 1985: *Grondwaterkaart van Nederland (Roermond/58 Oost)*. Dienst Grondwaterverkenning TNO.
- Boer, A. de, e.a., 2007: *De archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart van de gemeente Beesel (in concept)*, Amersfoort.
- Bosch, J.H.A. 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport, NITG 05-043-A).
- Broek, J.M.M. van den, & G.C. Maarleveld, 1963: *The Late-Pleistocene terrace deposits of the Meuse*, Mededelingen van de Geologische Stichting 16, 13–24.
- Deeben, J.H.C. (red.) 2008: *De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, derde generatie*, Rapportage Archeologische Monumentenzorg 155, Amersfoort.
- Dijk, X.C.C. van, 2007. *Gemeente Venlo. Een archeologische verwachtings- en advieskaart*. Amsterdam, RAAP Archeologisch Adviesbureau (RAAP-rapport 1473).
- Groenewoudt, B.J. 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten, 17)p.109-146 & p.175-188.
- Kars, H. & Smit, A. (red.) 2003: *Handleiding Fysiek Behoud Archeologisch Erfgoed. Degradatiemechanismen in sporen en materialen. Monitoring van de conditie van het bodemarchief*. Amsterdam (Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies, 1).
- Mulder, E.F.J. de, Geluk, M.C., Ritsema, I.L., Westerhoff, W.E., Wong, T.E. 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Normalisatie-Instituut, Nederlands 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*. Delft.
- Paalhaar, M.G.B., 2009: *Verkenkend bodemonderzoek Holleweg – Springbeekweg te Hout-Blerick, Gemeente Venlo*, Econsultancy bv, Swalmen
- Renes, J. 1999: *Landschappen van Maas en Peel. Een toegepast historisch-geografisch onderzoek in het streekplangebied Noord- en Midden-Limburg*. Eisma, Leeuwarden.
- Stichting voor Bodemkartering, 1968: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 58 West/Roermond*
- Tol, A.J., Verhagen, J.W.H.P. & Verbruggen, M. 2006: *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek*. Gouda (SIKB uitgave).
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties 1992: *Grote Historische Provincie Atlas 1: 25.000, Limburg 1837 – 1844*. Groningen.

Afb. 1

Afb. 2

Afb. 3

Afb. 4

Blerick - Holleweg & Springbeekweg

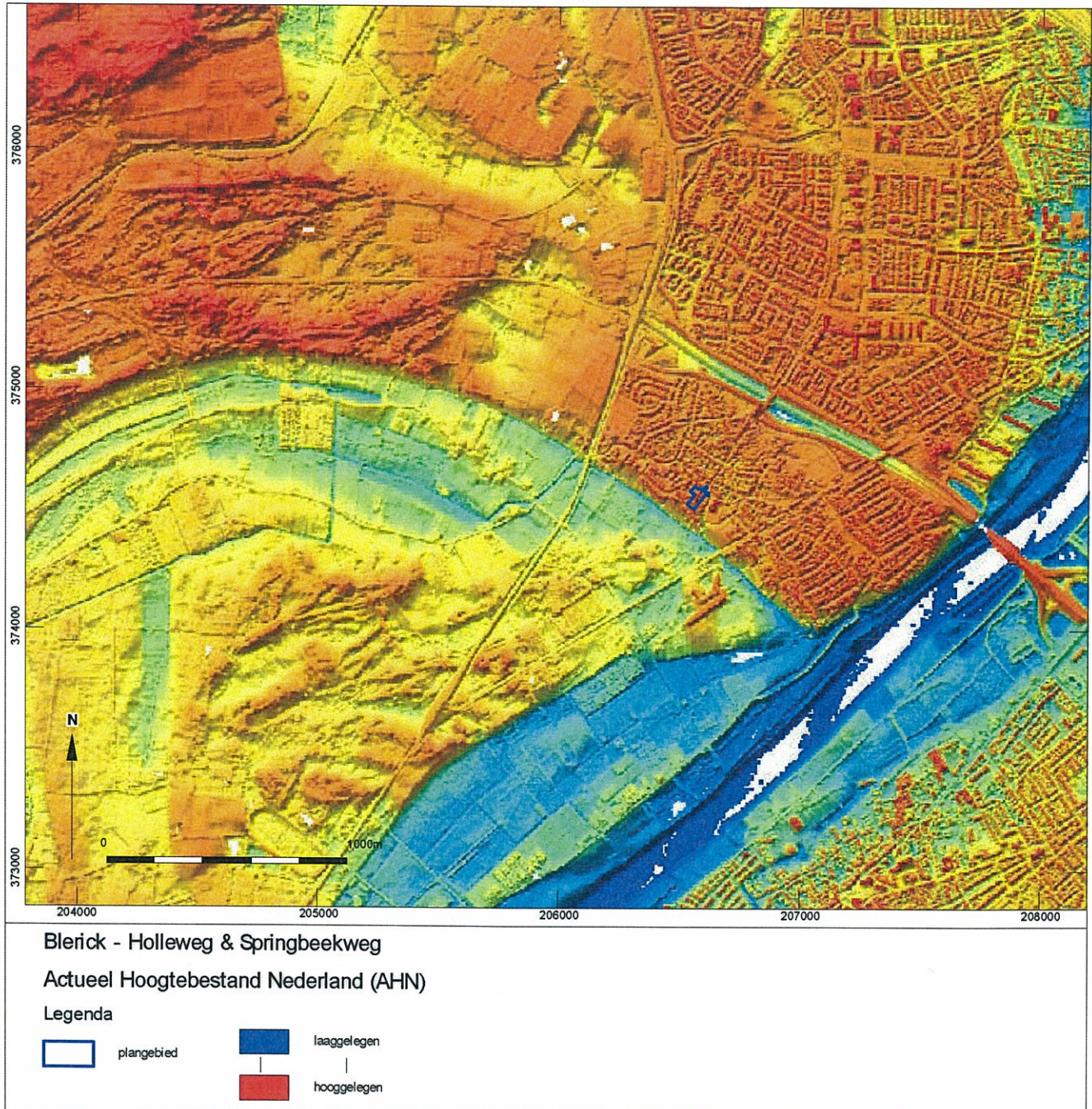
Historische kaart (1802-1804)

Legenda

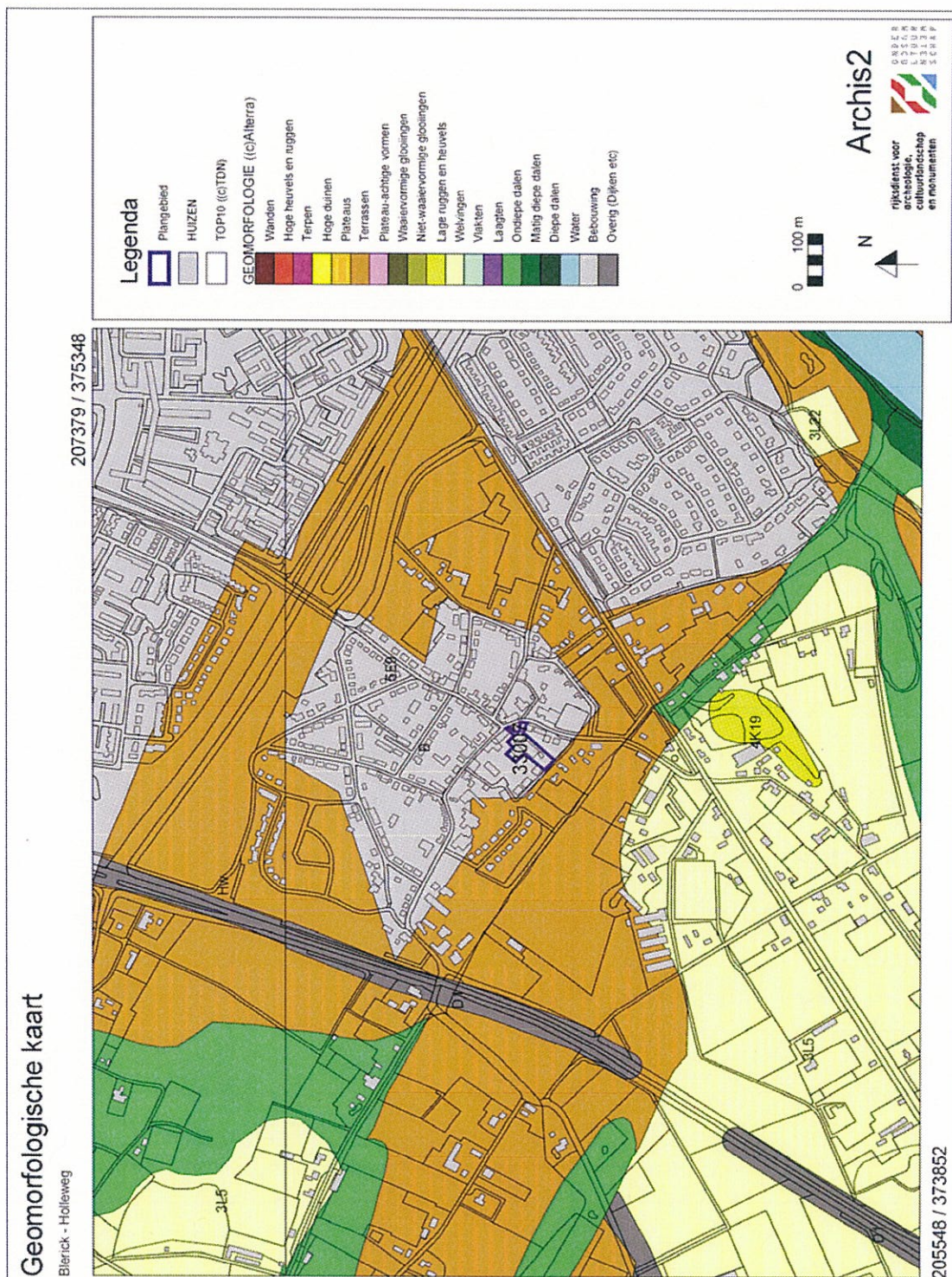

Legendatekst

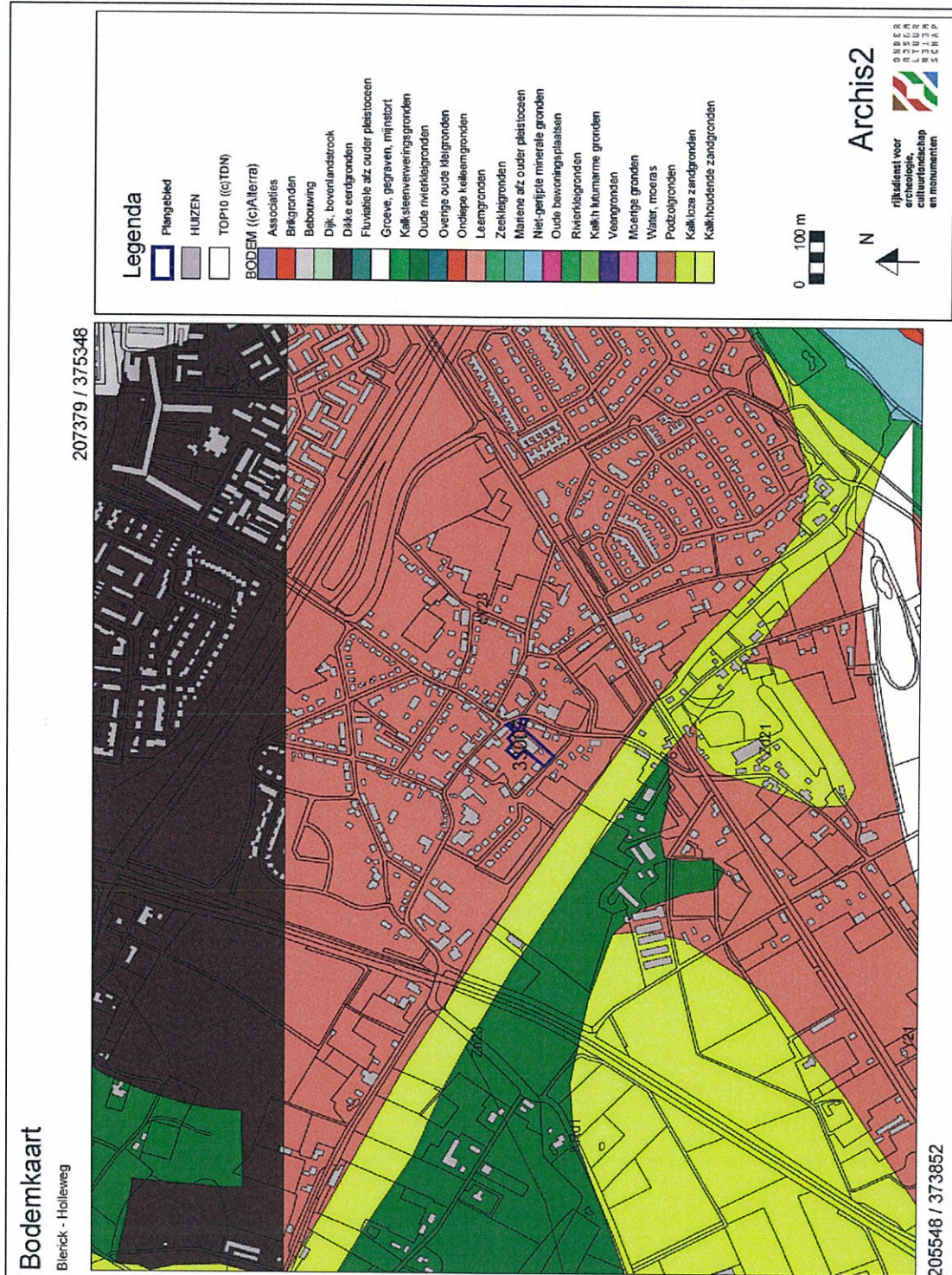
Afb. 5

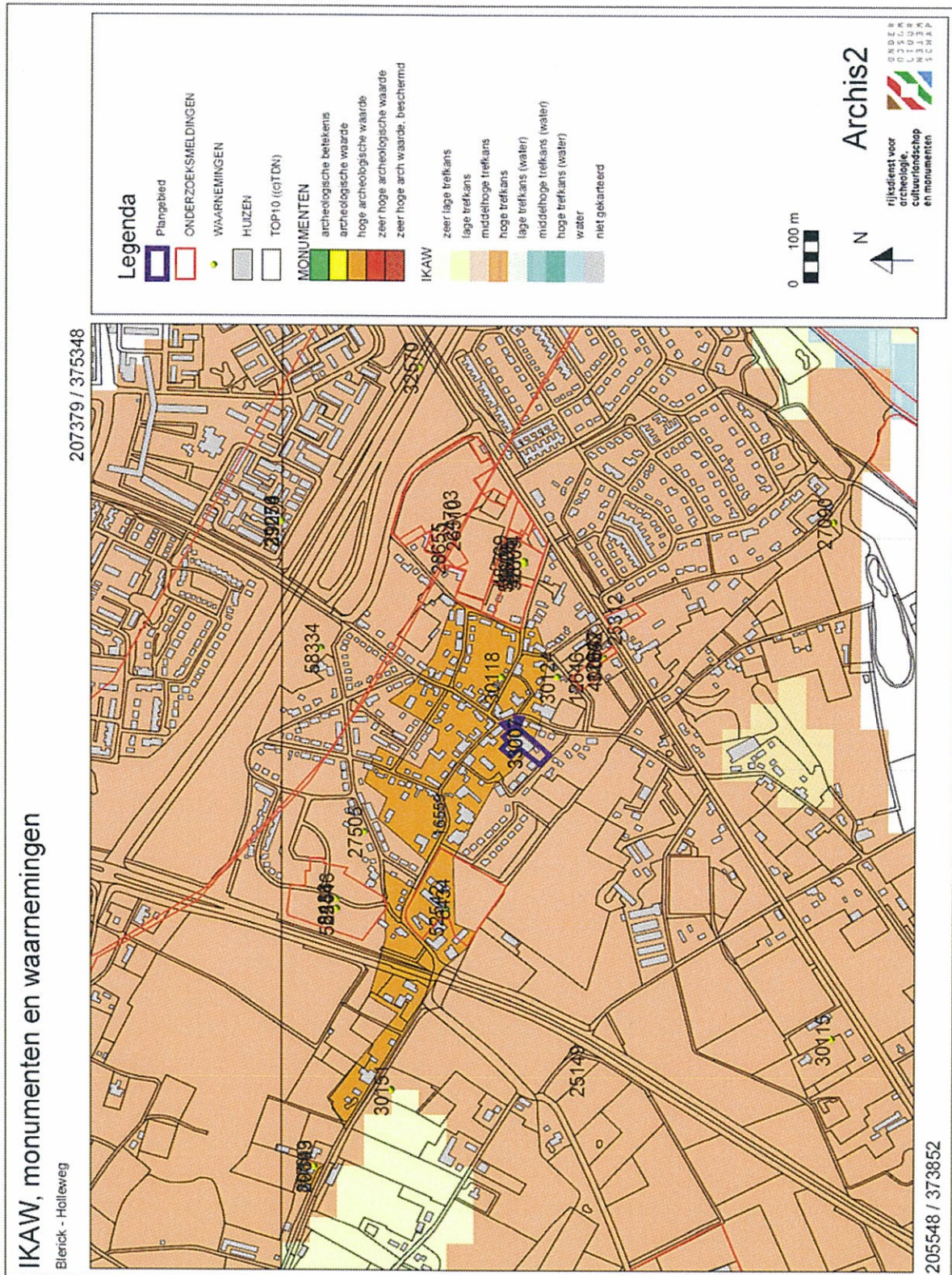
Afb. 6

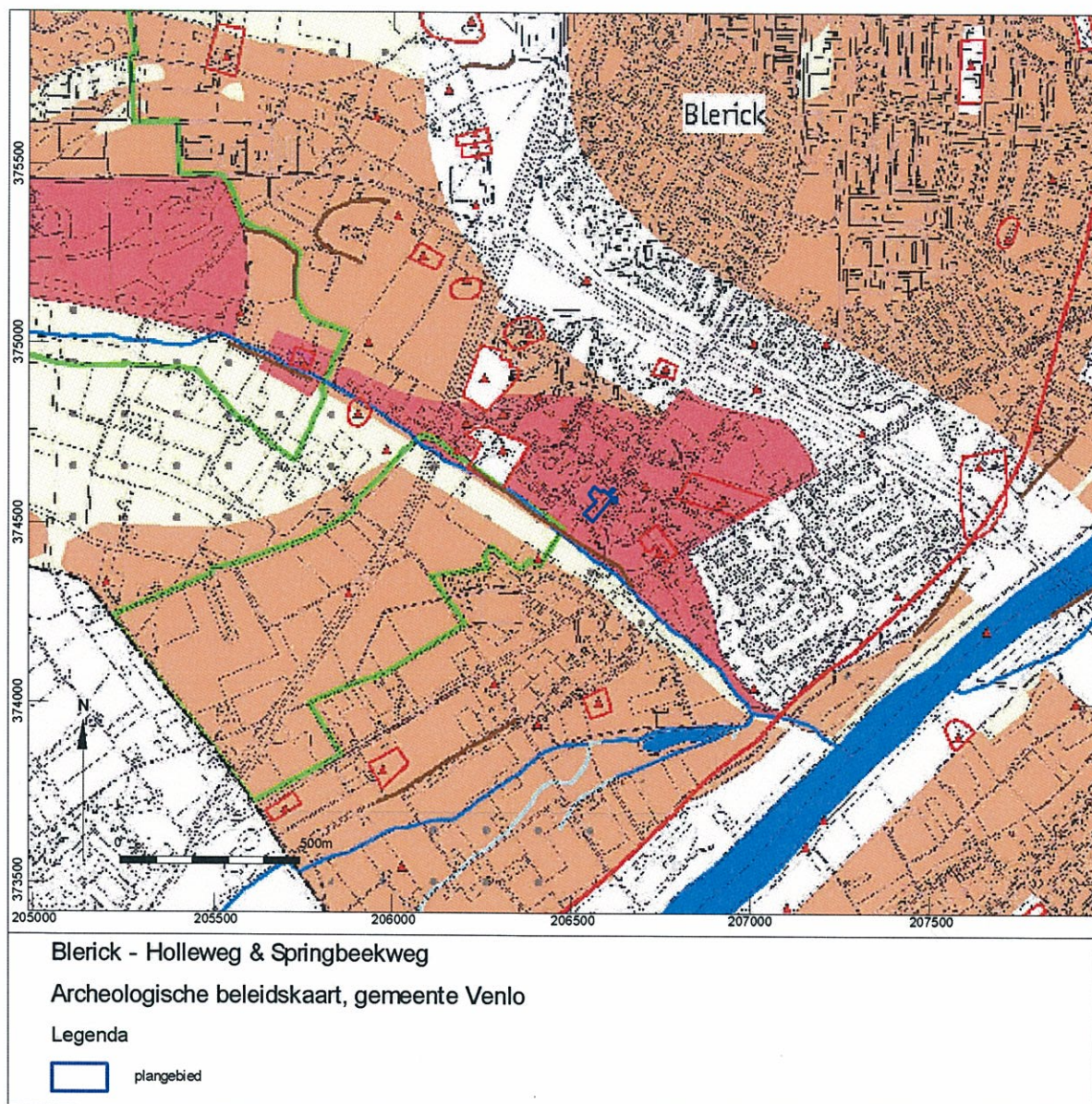
Afb. 7

Afb. 8

Afb. 9

Archeologische beleidskaart, gemeente Venlo

April 2007, schaal 1:15.000

legenda

Archeologische verwachting

 Zone met een zeer hoge archeologische verwachting (archeologisch monument of historische dorps- of stadskern)

 Zone met een hoge of middelhoge archeologische verwachting

 Zone met een lage archeologische verwachting

 Zone met een lage archeologische verwachting, maar waar een bijzondere archeologische dataset kan voorkomen (natte gebieden)

 Zone met een zeer lage archeologische verwachting en/of terreinen die archeologisch zijn onderzocht, maar die zijn vrijgegeven voor vervolgonderzoek.

Archeologische monumenten

 terrein van zeer hoge archeologische waarde, wettelijk beschermd

 terrein van hoge of zeer hoge archeologische waarde zonder wettelijke bescherming

archeologische vindplaatsen

 Vindplaats (puntwaarneming)

 Vindplaats (omvang)

 Vindplaats (lijnelement)

 Cultuurhistorisch element

overig

 Terrein met ensemble van waardevolle archeologische (en cultuurhistorische) resten

 water:

 natuurlijke waterloop

 aangelegde "historische" waterloop

 grens gemeente

Advies

Beleidslijn is om het archeologisch erfgoed 'in situ' te bewaren. Als dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om vroegtijdig in de planvorming een historisch onderzoek en een archeologisch onderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (al dan niet met een bureaustudie) te laten uitvoeren. Tijdens dit onderzoek zal informatie worden verzameld op basis waarvan belangenafweging en verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

Voorstel bij archeologische monumenten: geen bodemingrepen.

Beleidslijn is om het archeologisch erfgoed 'in situ' te bewaren. Als dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om vroegtijdig in de planvorming een archeologisch onderzoek in de vorm van een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennde fase) te laten uitvoeren. Tijdens dit onderzoek zal informatie worden verzameld op basis waarvan belangenafweging en verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

Beleidslijn is om het archeologisch erfgoed 'in situ' te bewaren. Als dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om vroegtijdig in de planvorming een archeologisch onderzoek in de vorm van een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennde fase) te laten uitvoeren. Tijdens dit onderzoek zal informatie worden verzameld op basis waarvan belangenafweging en verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

Beleidslijn is om het archeologisch erfgoed 'in situ' te bewaren. Als dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om vroegtijdig in de planvorming een inventariserend veldonderzoek te laten uitvoeren (in de vorm van een bureauonderzoek, eventueel aangevuld met een kleinschalig verkennd booronderzoek). Tijdens dit onderzoek zal informatie worden verzameld op basis waarvan belangenafweging en verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

Beleidslijn: geen restricties ten aanzien van planvorming. Er is geen archeologisch onderzoek (meer) noodzakelijk.

Behoud van de bestaande situatie is vereist en aantasting van de archeologische resten dient te worden vermeden.

Beleidslijn is om het archeologisch erfgoed 'in situ' te bewaren en behoud van de bestaande situatie is gewenst: Ingrepen die leiden tot aantasting van de archeologische resten dienen zoveel mogelijk te worden vermeden. Als dit niet mogelijk is, dient vroegtijdig in de planvorming een waarderend onderzoek te worden uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek zal informatie worden verzameld op basis waarvan belangenafweging en verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

Beleidslijn is om het archeologisch erfgoed 'in situ' te bewaren en behoud van de bestaande situatie is gewenst: Ingrepen die leiden tot aantasting van de archeologische resten dienen zoveel mogelijk te worden vermeden. Als dit niet mogelijk is, dient vroegtijdig in de planvorming een waarderend onderzoek te worden uitgevoerd. Vindplaatsen in de gebieden waar geen archeologisch onderzoek noodzakelijk is, zijn vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Tijdens dit onderzoek zal informatie worden verzameld op basis waarvan belangenafweging en verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

Behoud van de bestaande situatie is gewenst en ingrepen die leiden tot aantasting van de cultuurhistorische resten dienen zoveel mogelijk te worden vermeden. Opgemerkt wordt dat behoud en beheer van deze resten een landschappelijke meerwaarde kan bieden.

Voor te dragen voor bescherming

Bijlage 1 Archeologische- en geologische perioden

Tijd jaar AD/BC	Archeologische perioden	Geologische perioden
2000	Nieuwe tijd	H O L O C E E N
1500	Late Middeleeuwen	
1050	Vroege Middeleeuwen	
1000		
500		
450	Romeinse tijd	
0	IJzertijd	
12		
800	Bronstijd	
1000		
2000		
3000	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	
4000		
4900		
5000		
5300	Mesolithicum (Midden Steentijd)	
6000		
7000		
8000		
8800		
9000	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Weichselien (ijstijd)
10.000		
100.000	Eemien	
150.000		
200.000		
300.000		

Bijlage 2 Archeologische monumenten

Uitgebreide Rapportage Monumenten

Monumentnr: 8676 **Oppervlakte:** 1.734 m2
CMA-nr: 58E - 019
Status: Terrein van hoge archeologische waarde
Toponiem: Hoverhofweg; Veldenkamp
Plaats: Hout-Blerick
Gemeente: Venlo
Provincie: Limburg
Coördinaten: 205733 / 374948
Terreinbeheerder: Onbekend
Onderzoek: Onderzoeksnr 1685, Archeologisch: (veld)kartering, gereedgemeld op 23-10-1989

Complexen

Complextype

Romeins villa(complex)

Begindatering

Romeinse tijd

Einddatering

Romeinse tijd

Beschrijving

Terrein met sporen van bewoning (villa-terrein) uit de Romeinse tijd.

De villa werd in de jaren '30 onderzocht door Braat (Waarneming 28893). Aangetroffen werden 'de geringe resten van een Rom gebouw'. Bij de aanleg van een weg bleek al een deel van het gebouw te zijn verdwenen.

In Waarneming 29893 wordt ook verwezen naar een veldcontrole-formulier van Willems (voorjaar 1976) en Bloemers en Willem (zomer 1976). Hierbij wordt met betrekking tot de ligging van de villa opgemerkt dat het ene deel ligt onder de tuin naast het h (Hoverhofweg 130) en dat een ander deel vermoedelijk is verdwenen onder een nieuw huis (Hoverhofweg 128, huize 'Veldekam' gebouwd in 1961). Onbekend is hoe ernstig de daarbij opgetreden versterking is.

Derks 1989: cat.nr. 232

Derks 1990: cat.nr. 23

Literatuur

Derks, T. 1990 Rijksweg 73; Traject Venlo-Tegelen (Zuiderbrugtrace); een archeologische kartering, inventarisatie en waardering in: RAAP-rapport (Regionaal Archeologisch Archiverings Project, Amsterdam) 46

Derks, T. 1989 Een inventarisatie van (potentieel) archeologisch waardevolle gebieden in de provincie Limburg., in: RAAP-rapp (Regionaal Archeologisch Archiverings Project, Amsterdam) 38a

Uitgebreide Rapportage Monumenten

Monumentnr:	16559	Oppervlakte:	135.692 m2
CMA-nr:	58E - 044		
Status:	Terrein van hoge archeologische waarde		
Toponiem:	Holtbierick; Hout-Bierick		
Plaats:	Hout-Bierick		
Gemeente:	Venlo		
Provincie:	Limburg		
Coördinaten:	206444 / 374704		
Terreinbeheerder:	Diverse eigenaren		

Complexen

Complextype

Nederzetting, onbepaald

Begindatering

Middeleeuwen laat

Einddatering

Nieuwe tijd

Beschrijving

Oude dorpskern van Hout-Bierick

Op de AMK zijn historische dorpskernen en clusters oude bebouwing als gebieden van hoge archeologische waarde aangegeven. Dit is op grond van het belang van deze locaties, waar de wortels van de huidige dorpen of steden kunnen liggen. De begrenzing van deze kernen is gebaseerd op 19e-eeuwse en vroeg 20e-eeuwse kaarten. Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van laatmiddeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn. Bedacht dient echter te worden dat de bewoning in de vroege en volle middeleeuwen (vanaf circa 1300 AD) een meer dynamisch karakter gehad kan hebben en dat de plaats en grens ervan niet perse hoeft samen te vallen met die van de latere bewoning.

Literatuur

Wolters-Noordhoff Atlasproducties 1992, in: Grote Historische Provincie Atlas 1837-1844 Limburg